

РЕШЕНИЕ

№ 1775

гр. София, 18.03.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

АДМИНИСТРАТИВЕН СЪД - СОФИЯ-ГРАД, Второ отделение 30 състав,
в публично заседание на 20.12.2023 г. в следния състав:

СЪДИЯ: Мая Сукнарова

при участието на секретаря Кристина Алексиева и при участието на прокурора Стоян Димитров, като разгледа дело номер **3445** по описа за **2023** година докладвано от съдията, и за да се произнесе взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.203 и сл. от Административнопроцесуалния кодекс (АПК) във вр. с чл.1, ал.1 от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди (ЗОДОВ).

Образувано е по предявени от Т. М. Б. от [населено място] срещу Националната здравноосигурителна каса (НЗОК) обективно кумулативно съединени иски. С определение № 3115 от 07.04.2023 г. по адм. дело № 3022/2023 г. на Административен съд – София град (АССГ), производствата по така предявените иски са разделени, като предмет на настоящото производство са:

1. иск за присъждане на обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 15000 лева, ведно с мораторна лихва върху сумата, считано от 19.01.2023 г. до окончателното изплащане, вследствие на неизпълнение на влязло в сила решение № 1643/14.03.2022 г. по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ, потвърдено с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на Върховния административен съд (ВАС), с което е отменено решение № РД-Е112-85/30.09.2021 г. на управителя на НЗОК, като управителят на НЗОК не се произнесъл в указания от съда срок. Иска се в случай, че съдът приеме, че е налице мълчалив отказ за издаване на акт, на основание чл.177, ал.2 от АПК да прогласи неговата нищожност. Алтернативно, ако съдът приеме, че е налице незаконосъобразно бездействие на административния орган, да установи неговата незаконосъобразност;

2. иск за обезщетение за претърпени неимуществени вреди в размер на 15000 лева,

ведно с мораторна лихва върху сумата, считано от 06.03.2023 г. до окончателното ѝ изплащане, вследствие на решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г. на управителя на НЗОК, за което се твърди, че е нищожно на основание чл.177, ал.2 от АПК, а в условията на евентуалност - незаконосъобразно като постановено в противоречие със задължителните указания на съда по тълкуването и прилагането на закона, дадени с решение № 1643/14.03.2022 г. по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ, потвърдено с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на ВАС.

Ищецът моли ответникът да бъде осъден да му заплати посочените суми, представляващи обезщетение за причинените му неимуществени вреди, изразяващи се в тревожност, гняв, стрес и безпомощност, причинени от отказа за изплащане на сумите за лечението му от НЗОК.

В исковата молба е посочено, че Т. Б. е имал проблеми със зрението от ранна детска възраст. На 24.05.2021 г. се събудил със силна болка в окото и с усещане, че същото е изтекло. След консултация с лекуващия го офталмолог, на 25.05.2021 г. постъпил в СОАБАЛ „Акад. Пашев“ ЕООД, където бил приет с диагноза: „Н18.8 – Други уточнени болести на роговицата – пробив на роговицата на лявото око. Състояние след ПК на ляво око. Б. кератопатия на дясно око. Псевдофакия на двете очи. Слепота на дясно око.“. В болницата лекарите установили наличие на перфорация и руптура на склерата на лявото око, поради което назначили оперативно лечение. Операцията се състояла на същия ден, като на 27.05.2021 г. ищецът бил изписан с постоперативна медикаментозна терапия по схема.

На контролен преглед, извършен на Т. Б. на 12.07.2021 г. било установено „тотално периферно отлепяне на ретината“ и „задебеляване на хориоидеята с тенденция към субатрофия“. Насочен бил за трансплантация на роговицата на лявото око в Кралство Б. при проф. К., който според насочващите лекари единствен можел да му помогне да запази зрението си.

Ищецът се свързал с професор К. в Кралство Б., с когото уговорили процедура по трансплантация. От лечебното заведение в Б. получили оферта за лечение, като отбелязали, че болницата работи с формуляр S2, както и че ищецът следвало да заплати стойността на роговицата от 1464,81 евро. Сумата била платена на 30.07.2021г., а операцията - насрочена за 01.09.2021 г.

С писмо с вх. № Е112-01-41/02.08.2021 г. Т. Б. депозирал искане за издаване на разрешение за планово лечение в държава членка на ЕС. Въпреки, че бил уведомен, че посочен лекар иска да го прегледа, за да даде своето становище по случая, на което ищецът се отзовал, преглед не бил извършен, тъй като и на двете уговорени дати лекарят бил в болничен. От НЗОК не бил посочен друг лекар, тъй като имало проблем със специалистите, които да дадат мнение. Посъветвали Б. да отложи операцията. Ищецът обаче решил да се подложи на нея на уговорената дата на собствени разходи, тъй като това бил единственият му шанс да си спаси окото, а и отлагайки я би загубил вече заплатената от него сума в размер на 1464,81 евро за роговицата. Необходимата за операцията сума събрал чрез заеми от приятели и на 01.09.2021 г. операцията се състояла в Болница „С. А.“, В., Кралство Б.. Общият размер на разходите възлизал на 5414,81 евро.

Последвало е решение № РД-Е112-85/30.09.2021г. на управителя на НЗОК, с което е отказано издаването на формуляр S2. Същото е обжалвано и с решение № 1643/14.03.2022 г., постановено по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ, оставено в сила с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на ВАС, е отменено, и

преписката е върната на административния орган за ново произнасяне в 14-дневен срок, съобразно задължителните указания, дадени в мотивите на съдебния акт. Считано от датата на влизане в сила на съдебния акт – 05.01.2023 г. до изтичане да 14-дневния срок управителят на НЗОК не се произнесъл. Действия от негова страна били предприети на 20.01.2023 г., като на 06.03.2023 г. е постановено решение № РД-Е-112-30, с което отново на ищеца е отказано издаване на разрешение за планово лечение в държава-членка на ЕС, за което ищецът е уведомен на датата на издаването му.

При тези обстоятелства ищецът счита, че са налице кумулативните предпоставки на чл.1, ал.1 от ЗОДОВ за основателност на предявените иски. Искът за неимуществени вреди е обосновал с изживяни тревожност, гняв, стрес, безпомощност. Надявал се, че НЗОК ще покрие ако не цялата, то поне част от сумата за лечение, защото обременявал съпругата си, както с грижи за него, така и финансово. След като това не се случило, на няколко пъти помислял да посегне на живота си, за да я отърве от бремето, което представлявал за нея, защото държавата абдикирала и го поставила в нелепо, неизгодно положение. Загубил тотално вяра в институциите, които вместо да бранят гражданите, бранели бюджетите си. Мисълта за тази несправедливост не му давала спокойствие, чувствал се в още по-голяма тежест за близките си, знаейки, че ако нещо му се случи не може да разчита на институциите. Изпитвал ежедневно притеснения, безпокойство, тревожност и страх. Отношението, което получил от НЗОК, от експертите и служителите го карало да се чувства унижен, предаден, пренебрегнат и непълноценен човек.

Ответникът - Националната здравноосигурителна каса в представен писмен отговор оспорва предявените иски с подробни доводи за тяхната неоснователност, поддържани и в съдебно заседание от процесуалния представител юриконсулт А. Б.. Иска се от съда да ги отхвърли.

Софийска градска прокуратура изразява становище за неоснователност на предявените иски за неимуществени вреди, доколкото твърденията за претърпени такива останали недоказани.

Административен съд – София град, като прецени доводите на страните във връзка със събраните по делото доказателства, приема за установено от фактическа страна следното:

По делото е безспорно установено, че със заявление № Е112-01-41/02.08.2021 г. Т. Б. поискал да му бъде издадено разрешение за планово лечение в държава членка на ЕС (формуляр S2) за трансплантация на роговица и отлепване на ретина в Болница „С. А.“, Кралство Б.. С решение № РД-Е112-85 от 30.09.2021 г. на управителя на НЗОК е постановен отказ за издаване на разрешение за получаване на лечение извън държавата-членка по пребиваване. Отказът е отменен с влязло в сила на 05.01.2023 г. решение №1643/14.03.2022 г., постановено по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ, потвърдено с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на ВАС. С влязлото в сила решение е прието, че отказът за издаване на разрешение за получаване на лечение извън държава-членка по пребиваване е издаден в нарушение на административнопроизводствените правила, довело и до нарушение на материалния закон. Преписката е върната на административния орган за ново произнасяне с указания при новото произнасяне да се съберат мотивирани становища от експерти.

След връщане на преписката ответникът се е произнесъл с решение №

РД-Е-112-30/06.03.2023 г., с което отново на Т. Б. е отказано издаване на разрешение за планово лечение в държава-членка на ЕС, за което същият е уведомен на датата на издаването му (06.03.2023 г.). Няма данни този акт да е оспорен по съдебен ред.

Предвид представените по делото доказателства, съдът намира за безспорно установено, че ищецът е провел лечението си в Болница „С. А.“, Кралство Б., където е опериран на 01.09.2021 г., като за това лечение общият размер на заплатените суми възлиза на 5414,81 евро.

По делото са събрани писмени и гласни доказателства. Бяха изслушани двама свидетели. От показанията на св. М. П. – съпруга на ищеца, се потвърждава изнесената по делото фактическа обстановка, като следва да се отбележат следните факти: След като през м. май 2021 г. окото на Б. „изтекло” започнали заедно да обикалят известни очни клиники като се обърнали към професори-офталмолози. При извършените прегледи им казали, че Б. има отлепяне на ретината, която няма как да се оправи в България. Проф. И. П. била една от специалистите, при които направили преглед и която им препоръчала да търсят лечение в чужбина. Всички специалисти, при които ходили им казали, че тази операция е много сложна и че нямат много опит в това. Свидетелката изрично попитала проф.П. дали операцията може да се извърши в България, тъй като за съпруга ѝ било трудно да пътува, на което лекарката отговорила, че това е много сложна операция и ѝ дала имейла на доктор К. в Б.. Другите лекари казали, че ако окото не се оперира скоро, трябва да се премахне, защото било с ниско налягане. Също така узнала, че д-р К. е идвал в България, за което никой не ги информирал, за да могат да избегнат пътуването до Б.

В периода, в който решението на управителя на НЗОК било отменено от съда Б. бил щастлив, че е възтържествувала все пак някаква справедливост, защото след отказа се бил отчаял, че не му разрешават лечението. След отмяната ищецът и съпругата му очаквали разрешение от здравната каса, но такова не последвало, а от НЗОК потърсили Б. с искане отново да го прегледат и да преценят дали изобщо е трябвало да се лекува, което у него предизвикало гняв. Той не се явил на преглед. След повторния отказ, съпругът ѝ бил възмутен, защото разчитал, че след като съдът е отменил отказа, НЗОК трябвало да се съобрази с него. Разказва, че Б. бил емоционално сринат. Спрял да излиза. Преди винаги искал да излиза с нея и детето им. Сега седял само вкъщи. Спрял да контактува с приятелите им. Обърнали се към личния лекар, който изписал на Б. лекарства за успокояване на нервите. Психолог или психиатър не е посещавал..

Свидетелят В. К. - приятел и съсед на Т. Б., дава сведения, че е приятел с него от 10-11 години, откакто живеят в една кооперация. Знае, че същият има проблеми с окото. Един ден Б. му звъннал и му казал, че му е изтекло окото, че има страхотен проблем, че лекуващият го лекар не може да реши този проблем и че трябва да търси решение другаде. Знае, че лекарите са препоръчали лечение в чужбина, както и че Б. е поръчал роговица, като уточнява, че дори е виждал фактурата за заплатената роговица. Знае за отказа на НЗОК, като уточнява, че след като този отказ бил отменен от съда Б. бил силно обнадежден. След като обаче излязъл вторият отказ, ищецът бил обезверен, изгубил вяра, затворил се в себе си. Преди, всяка вечер го срещал навън с детето. Б. бил жизнерадостен, помагал на другите. Ходели си на гости. Събирали се два-три пъти седмично. Сега почти не се срещали. След втория отказ от НЗОК, го виждал само 5-6 пъти. Вследствие на случилото се Б. се променил. Говорел рядко.

Съдът дава вяра на показанията и на двамата свидетели, тъй като същите се

припокриват, последователни са и са логични. Установените от тях факти не се оборват от другия събран по делото доказателствен материал.

При така установената фактическа обстановка съдът намира от правна страна следното:

Съгласно чл.7 от ЗОДОВ, искът за обезщетение се предявява пред съда по мястото на увреждането или по настоящия адрес или седалището на увредения срещу органите по чл.1, ал.1 и чл.2, ал.1 от ЗОДОВ, от чиито незаконни актове, действия или бездействия са причинени вредите. Ищецът е с адрес в [населено място], твърдяното увреждане е настъпило в същото населено място, правното основание на иска е чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, с оглед на което исковата молба е предявена пред компетентния съд при спазване на правилата за родова и местна подсъдност.

Изпълнено е условието на чл.204, ал.1 от АПК - искът е подаден от лице с надлежна процесуална легитимация и е насочен против ответник, притежаващ характеристиките по чл.205 от АПК - юридическото лице НЗОК, от чийто нищожен акт, респ. незаконосъобразно бездействие или мълчалив отказ се твърди, че са причинени вредите. Съгласно чл.6, ал.1 от Закона за здравното осигуряване (ЗЗО), ответникът НЗОК е юридическо лице със седалище в С.. В случая съдът следва да разгледа иска по реда на чл.204, ал.2, ал.3 и ал.4 от АПК.

За да се реализира безвиновната отговорност на държавата по реда на специалния закон ЗОДОВ следва да се установи по безспорен и категоричен начин наличието на кумулативно изискуемите предпоставки, посочени във фактическия състав на чл.1, ал.1 от ЗОДОВ, а именно: незаконосъобразен акт, издаден в резултат на административната дейност на държавен орган или негови длъжностни лица, отменен по съответния ред (освен ако се твърди, че е нищожен), негови действия или бездействия, при или по повод изпълнение на административна дейност; вреда от такъв административен акт, действие или бездействие и причинна връзка между постановения незаконосъобразен акт, действие или бездействие и настъпилия вредоносен резултат.

Доказателствената тежест да проведе пълно и главно доказване на посочените обстоятелства е на ищеца. При липсата на който и да е от елементите от фактическия състав на приложимата правна норма отговорността на държавата не може да бъде ангажирана.

В случая е безспорно, че решение № РД-Е112-85/30.09.2021г. на управителя на НЗОК, с което е отказано издаването на формуляр S2 е отменено с решение № 1643/14.03.2022 г. по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ. Преписката е върната за ново разглеждане като на административния орган са дадени указания, които същият е трябвало да следва при новото произнасяне по заявлението. С влезлия в сила съдебен акт съдът е приел, че за да бъде издадено предварително разрешение (формуляр S2) от страна на НЗОК за лечение в чужбина, заплащано от НЗОК, трябва да са налице две кумулативни условия - първо, въпросното лечение да е сред обезщетенията, предвидени от законодателството на държавата-членка, на чиято територия пребивава съответното лице; и второ, лицето да не може да получи такова лечение в рамките на обичайно необходимото време за получаване на въпросното лечение в държавата-членка на пребиваване, като се има предвид текущото му здравословно състояние и вероятното развитие на болестта.

С отменителното решение е прието, че оспореният акт е издаден без да са изяснени фактите и обстоятелствата от значение за случая, без органът да е изпълнил

задълженията си за служебното им изясняване, както и без да са проверени и преценени събраните такива, което съставлява нарушение на чл.35 и чл.36, ал.1 и ал.3 от АПК. От една страна, управителят на НЗОК предприел действия по установяване на относимите към искането факти и обстоятелства, в изпълнение на задълженията си по чл.36, ал.1 от АПК, но от друга страна издал оспорения акт, без същите да бъдат установени по надлежния ред. В мотивите си приел становищата на националните консултанти, без да ги анализира, и въз основа на тях направил своите правни изводи. Ако била извършена преценка на събраните доказателства съобразно правно релевантните за случая факти, явно друг щял да бъде и направеният от него правен извод. В случая само формално, комисията поискала становища на консултантите-медици за преценката налице ли са или не с оглед поставената диагноза материалноправните предпоставки за издаване на искания документ. Изискано било мнението на проф. д-р И. П. и доц. А. А. по конкретно поставени въпроси: 1.Възможно ли е провеждане на лечение в безопасни и оправдани от медицинска гледна точка срокове, в лечебно заведение на територията на РБългария, в съответствие с конкретната медицинска диагноза на пациента, текущото му здравословно състояние, вероятното развитие на заболяването и възможната прогноза за резултата от неговото лечение; 2.Дали предлаганото лечение се предлага на територията на РБългария с еднаква ефективност, както лечението, което се предлага от лечебното заведение в другата държава членка на ЕС. Становищата на проф. д-р И. П. и доц. А. А. били за иноперабилност на лявото око. От друга страна обаче било дадено противоположно становище от проф. д-р Н. С., която предлагала да се издаде формуляр S2 и посочила, че в РБългария лечението се извършва, но с лош функционален резултат. Това са поставените въпроси на външните специалисти, които са счели за необходимо да обсъдят единствено „иноперабилно“ ляво око. Според съда, становищата били бланкетни, непълни и на практика не установявали условията на чл.20 от Регламент (ЕО) №883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004г. – има ли кой да извърши операцията в РБългария, с какво качество сравнено с предлаганото в Болница „С. А.” в Б. и в какъв срок, който да е оправдан от медицинска гледна точка, като се вземе предвид текущото здравословно състояние на пациента и вероятното развитие на неговото заболяване. Въпреки че получените становища не отговаряли на поставените им задачи, органът не изискал повторно становище по конкретно поставените въпроси. С тези съображения съдът е приел, че оспореното решение е немотивирано, издадено в нарушение на административно производствените правила, което довело и до нарушение на материалния закон. Поради това го е отменил, върнал е преписката на административния орган за ново произнасяне, като е дал

конкретни указания при новото разглеждане да се изиска мотивирано становище от експерти, които да отговорят на конкретно поставените от управителя въпроси. Решението е потвърдено с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на ВАС.

При връщане на преписката с писмо с изх.№ Е-112-01-41/20.01.2023 г. от Т. Б. са изискани допълнително всички епикризи и други медицински документи от проведеното му лечение в Б.. Изисканите документи са предоставени с молба от 26.01.2023 г.

С писмо с изх.№ Е112-01-04/01.02.2023 г. на управителя на НЗОК от Експертния съвет по очни болести е изискано да отговори на следните въпроси: 1. На територията на РБългария извършват ли се подобен вид очни операции, а именно – трансплантация на роговица?; 2. Кои са операторите, които имат този опит в страната и съответно в кои лечебни заведения се извършват подобен вид операции? Следва ли да се извърши подобен вид операция, ако окото на болния е иноперабилно? и 3. Възможно ли е необходимото лечение да се осъществи в медицински обоснован срок с оглед текущото здравословно състояние на заявителя.

В отговор на това писмо са постъпили становища от доц. д-р М. А., д-р И. Ш. и проф. д-р И. П.. Според доц. д-р М. А., за да се отговори на поставените от управителя на НЗОК въпроси пациентът трябвало да бъде прегледан и при необходимост да бъдат назначени допълнителни изследвания. Според д-р И. Ш., „с оглед целесъобразността на проведеното в чужбина лечение на преден очен сегмент (кератопластика) и на заден очен сегмент (витректомия) е задължително да се проведе нов обстоен преглед на г-н Б. за изготвяне на детайлно становище и отговор на въпросите - има ли функционално подобрение на зрението и имало ли е смисъл да се проведат операции в чужбина, както е предпочел пациентът”, след като вече е имал становище за иноперабилност на окото”. Проф. д-р И. П. е изисквала документи за клинично проследяване на лицето след извършване на операцията в Б. по присаждане на роговица и отлепяне на ретина.

Със становище с вх.№ Е112-01-41/08.02.2023 г. Е. съвет по очни болести дава следните отговори на поставените от управителя на НЗОК въпроси:

1. Трансплантация на роговица се извършва в РБългария по клинична пътека 132;

2. Примерно са изброени специализирани болници по очни болести в България и офталмохирурзи, които извършват трансплантация на роговица. Изразено е становище, че при положение, че окото е иноперабилно, всяка допълнителна оперативна интервенция не би допринесла за положителен функционален резултат, дори и да се

постигне анатомично прилепване на ретината и опрозрачаване на роговичния трансплантат. Със сигурност, според експертите, това била причината никой от изброените по—горе офталмохирурзи да не се наеме да осъществи оперативно лечение, ръководейки се от основния принцип в медицината „Primum non nocere” – първо да не се вреди;

3. Принципно било възможно да се осъществи оперативно лечение на пациента, но предвид текущото му състояние и поради изброените причини, никой отговорен офталмохирург не би се наел да го извърши, поради дефинитивните и необратими промени в окото, практическата липса на шанс за функционален резултат и високата вероятност от допълнителни усложнения.

Дадено е заключение, че към момента на кандидатстване на Т. Б. за формуляр S2, лявото му око е имперабилно, с тежки, дефинитивни патологични промени и с практическа липса на шанс за благоприятен функционален резултат, дори и при анатомично възстановяване по хирургичен път на отлепването на ретината и опрозрачаване на роговичния трансплантат.

При тези данни настоящият съдебен състав приема следното:

На първо място, не представлява неизясняването на органа след връщането на преписката за ново разглеждане мълчалив отказ. Мълчаливият отказ се формира при неизясняване в сроковете по чл.58 от АПК по искане на заинтересовано лице за издаване на индивидуален административен акт в определени хипотези. С неизясняването на горестоящия орган при повдигане на въпроса пред него, както и на компетентния орган, когато преписката му бъде върната, не се формира мълчалив отказ. Поради това и не може да се възприеме тезата на ищеца, че е налице мълчалив отказ, който влиза в противоречие с влязло в сила съдебно решение, което го прави нищожен.

Не е налице и незаконосъобразно бездействие, доколкото неиздаването на административен акт не представлява фактическо бездействие. Бездействието е неизвършване на фактически действия при наличие на нормативноустановено задължение за извършване на такива действия, но не и неизпълнение на задължение за волеизявление, т.е. за издаване на индивидуален административен акт, каквото представлява издаването на решение по искане на разрешение за получаване формуляр S2.

Основателно обаче с исковата молба се твърди, че повторният отказ за издаване на разрешение за лечение в чужбина, обективиран в решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г. на управителя на НЗОК е издаден при неизпълнение на задължителните указания, дадени с влязло в сила решение № 1643/14.03.2022 г. по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ,

потвърдено с решение № 53/05.01.2023 г. по адм. дело № 4636/2022 г. на ВАС, с което е отменено решение № РД-Е112-85/30.09.2021 г. на управителя на НЗОК. Тук е мястото да се отбележи, че неоснователно ответникът твърди, че доколкото административният акт, обявяването на нищожността на който се иска и на която се основава искът за обезщетение на причинени на ищеца неимуществени вреди, не бил обжалван по административен ред, поради което същият бил влязъл в сила. На основание чл.149, ал.5 от АПК административните актове могат да се оспорят с искане за обявяване на нищожността им без ограничение във времето.

Както вече беше отбелязано, с решение № 1643/14.03.2022 г. по адм. дело № 10209/2021 г. на АССГ е отменено решение № РД-Е112-85/30.09.2021 г. на управителя на НЗОК с мотиви, че административният орган в нарушение на чл.35 и чл.36 от АПК е издал акта без да изясни релевантните обстоятелства за издаване на исканото разрешение, като по този начин не е било изяснено дали са предпоставките на чл.20 от Регламент (ЕО) № 883/2004 за координация на системите за социална сигурност.

След връщане на преписката формално такива нови становища са изискани. В отговор обаче не са постъпили становища, които да отговарят на дадените с влязлото в сила съдебно решение указания, и въз основа на които да се установят релевантните по преписката обстоятелства и съответно дали са били налице предпоставките на чл.20 от Регламента. В изисканите становища експертите са си позволили да изтъкнат, че състоянието на пациента било такова, че никой офталмологичен хирург не би посмял да извърши операция. По този начин становищата на експертите са вътрешно противоречиви, като от една страна в отговор на поставения въпрос дали на територията на РБългария се извършва трансплантация на роговица отговарят положително като дори изброяват специализирани болници по очни болести в България и офталмохирурзи, които извършват такъв вид операции, а от друга твърдят, че никой офталмохирург не би се наел да извърши интервенцията, предвид състоянието на Б.. На практика по този начин експертният съвет признава, че посочената операция не може да бъде извършена в България. Това на първо място представлява отказ от лечение. На второ място, предвид това, че операция по трансплантация на роговица все пак е извършена в чужбина, опровергава твърдението на българските специалисти, че никой офталмолог не би рискувал да извърши такава с оглед състоянието на Б.. При това отново административният орган си е позволил да се позове на тези становища без да ги анализира и обсъди.

На следващо място, напълно необосновано от Б. е изискано предоставянето на документи и явяването му на преглед от специалисти, които да установят има ли функционално подобрение на зрението и имало ли е смисъл да се проведе операция в чужбина. Неоправдано и цинично е, да се търси причина за отказ за разрешаване на операция в нейния евентуален неуспех, доколкото разрешение за извършване на тази операция е поискано преди осъществяването ѝ.

С несъобразяването с дадените от съда указания при новото произнасяне органът всъщност отново не е събрал и обсъдил доказателствата относно наличието на предпоставките за даване на разрешение за формуляр S2, заради което е постановил повторен отказ. С това настоящият съдебен състав приема, че повторно издаденият с решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г. на управителя на НЗОК отказ е нищожен на основание чл.177, ал.2 от АПК, поради неизпълнение на указания, дадени с влязло в сила съдебно решение. Като последица от издадения акт за ищеца неминуемо са настъпили неимуществени вреди, изразяващи се в негативни психични преживявания и отрицателни емоционални състояния, които вреди са в пряка причинно-следствена връзка с повторния отказ. От свидетелските показания се установява, че същият се е променил, затворил се в себе си, спрял да излиза и да общува с близките и приятелите си, както и да прекарва време с детето си, чувствал се емоционално сринат.

Обезщетенията за неимуществени вреди се присъждат за конкретно претърпени физически и психически болки, страдания и неудобства, които са пряка и непосредствена последица от незаконосъобразен акт, действие или бездействие на административния орган, отменени по съответния ред. На обезщетение подлежат и вътрешните, душевни състояния тогава, когато справедливостта налага с оглед конкретните, обективно съществуващи обстоятелства във всеки конкретен случай, същите да бъдат възмездени. Понятието справедливост по смисъла на чл.52 от ЗЗД не е абстрактно, а винаги е свързано и с общественото разбиране за справедливост на даден етап от развитието на обществото, а не със субективното усещане за причинена вреда.

В настоящия случай обезщетението за претърпени неимуществени вреди се претендира от нищожен административен акт - решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г. на управителя на НЗОК, с което е изпълнена първата предпоставка на чл.1, ал.1 от ЗОДОВ.

Нищожният отказ да се финансира лечението на Б. в чужбина безспорно е довел до притеснение от това, че е в тежест на близките си, до тревожност и промяна в личностното му поведение, недоверие към институциите,

притеснение за здравословното му състояние. От събраните в хода на процеса доказателства във връзка с твърденията за настъпили неимуществени вреди вследствие на нищожния административен акт съдът приема, че е доказана и втората предпоставка за основателност на този иск. В периода от издаване на нищожния административен акт – 06.03.2023 г. ищецът е търпял твърдените неимуществени вреди. От показанията на разпитаните свидетели се установи, че вследствие на отказа, обективиран в решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г., ищецът се е почувствал обиден, засегнат, отчаял се е, като приел, че никой не се интересува от него, освен най-близките му хора, че държавата го е отритнала. Установи се, че след като получил отказ от НЗОК ищецът станал различен човек – затворен, обезкуражен, тотално различен в отрицателна светлина. Не излизал, станал мълчалив, говорел само че няма смисъл от нищо в тази държава, а преди това имал планове за бъдещето. Това било така, тъй като разчитал, че държавата ще покрие поне част от сумата по лечението му, за да може да покрие дълговете си към приятели, от които взел за целта пари на заем

Посочените неимуществени вреди са пряка и логична последица от издадения от управителя на НЗОК повторен отказ, с което съдът намира, че е налице и пряка причинно-следствена връзка между нищожният административен акт и настъпилите за ищеца неимуществени вреди. Неимуществените вреди, които в случая се търпят от Т. Б. са резултат от осъществяване на административна дейност, доколкото същите са следствие от нищожно решение на управителя на НЗОК, издадено при неизпълнение на дадените с влязло в сила съдебно решение указания по тълкуване и прилагане на закона.

Конкретният размер на обезщетението за претърпените неимуществени вреди следва да бъде определен при условията на чл.52 от ЗЗД, приложим във вр. с §1 от ЗР на ЗОДОВ. Съгласно разпоредбата на чл.52 от ЗЗД, размерът на обезщетението за претърпените неимуществени вреди се определя по справедливост. В тази връзка следва да се съобразят характерът, видът, времетраенето на претърпените вредни последици, ценността на засегнатите нематериални интереси, като се вземат предвид и икономическия стандарт към момента на увреждането, така, че обезщетението да не бъде средство за неправомерно обогатяване. Именно такава степен на увреждане бе установена по делото – показанията на разпитаните в хода на процеса свидетели позволяват формиране на извод, че се касае за характеризиращо се с висока степен на интензивност увреждане. Налице е доказана причинена на ищеца неимуществена вреда, която е пряка последица от решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г., чиято

нищожност беше констатирана в настоящото съдебно производство. Посочените вреди са нормална последица от отказа да се финансира лечението му и са достатъчно конкретизирани и установени. Като се отчетат естеството на акта – отказ за финансиране на лечение, и характерът, интензитетът и времетраенето на негативните преживявания за период от повече от 1 година – от издаване на нищожния акт до прогласяването на тази нищожност съдът приема, че същите реално са дали отражение върху емоционалното състояние на ищеца.

Исканата като обезщетение сума обаче съдът отчита като несъразмерно висока. Въз основа на изложеното искът за неимуществени вреди следва да бъде уважен в размер от 5000 лв., като съдът счита, че този размер е напълно справедлив за възстановяване на претърпените неимуществени вреди, без да се допуска неправомерно обогатяване от обезщетението. Искът до пълния предявен размер от 15000 лв. следва да се отхвърли като неоснователен.

Основателността на главния иск води и до основателност на акцесорните иски за присъждане на лихви върху определеното обезщетение. Основателен е искът за заплащане на обезщетение за забавено плащане върху претендираната сума. Съгласно чл.86 от ЗЗД, при неизпълнение на парично задължение длъжникът дължи обезщетение в размер на законната лихва от деня на забавата. Съгласно т.4 на Тълкувателно решение № 3 от 22.04.2004 г. на ВКС, при незаконни актове на администрацията началният момент на забавата и съответно на дължимостта на законната лихва върху сумата на обезщетението, както и началният момент на погасителната давност за предявяване на иска за неговото заплащане е влизане в сила на решението, с което се отменят унищожаваните административни актове, а при нищожните - това е моментът на тяхното издаване, а за незаконни действия или бездействия на административните органи - от момента на преустановяването им. В случая, както бе посочено по-горе, решението на НЗОК е издадено на 06.03.2023 г. Именно от тази дата – 06.03.2023 г., НЗОК е в забава. С оглед изложеното, основателно се явява искането за присъждане на лихва за забава върху главницата, като същата е дължима за периода от 06.03.2023 г. – датата на издаване на нищожния административен акт до 28.03.2023 г. – датата на предявяване на иска.

Размерът на законната лихва е определен с Постановление № 426 на Министерския съвет от 18.12.2014 г. за определяне размера на законната лихва по просрочени парични задължения. Изчислено с лихвен калкулатор на Национална агенция по приходите това обезщетение възлиза на 36,48 лв. До този размер се явява основателен и доказан искът

за забавено плащане на обезщетението.

Основателността на главния иск води до основателност и на акцесорния за присъждане на законната лихва, считано от датата, от която е поискана, а именно датата на предявяване на иска - 28.03.2023 г. до окончателното изплащане на сумата.

При този изход на спора и на основание чл.10, ал.3 от ЗОДОВ основателно се явява искането на ищеца за присъждане на разноски. Два от четирите иска са уважени частично, при което на ищеца се дължат разноски за внесените за тяхното разглеждане държавни такси в общ размер от 20 лева.

От процесуалния представител на ищеца е направено искане на присъждане на адвокатско възнаграждение на основание чл.38, ал.2 от Закона за адвокатурата. При липсата на представен по делото договор за правна защита и съдействие, в който да е уговорено, че адвокатското възнаграждение е договорено по този ред, съдът намира, че такова не следва да бъде присъждано.

От процесуалния представител на ответника не е направено искане за присъждане на разноски, поради което такива не следва да му бъдат присъждани.

Водим от горното, Административен съд – София град, второ отделение, 30-и състав,

Р Е Ш И:

ОБЯВЯВА нищожността на решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г., издадено от управителя на Националната здравноосигурителна каса.

ОСЪЖДА Национална здравноосигурителна каса да заплати на Т. М. Б. от [населено място], сумата от 5000 (пет хиляди) лева, ведно със законната лихва, считано от 28.03.2023 г. - датата на предявяване на иска до окончателното изплащане на главницата, представляваща обезщетение за претърпени неимуществени вреди вследствие на обявеното за нищожно решение № РД-Е-112-30/06.03.2023 г. на управителя на НЗОК, както и сумата от 36,48 (тридесет и шест лева и 48 ст.), представляваща обезщетение за забавено плащане на главницата за периода от 06.03.2023 г. до 28.03.2023 г.

ОТХВЪРЛЯ иска до пълния предявен размер от 15000 лева.

Решението подлежи на обжалване с касационна жалба в 14-дневен срок от съобщаването му на страните пред Върховния административен съд.

Съдия: